

TÖÖSTAJATE LEHT

Toimetus ja talitus: Pühavaimu 11, Tallinn.
Posti jooksev arve 184.
Tel. 458-52. Avatud k. 11-15.

Tellimise hinnad: Aastas — 4 kr. 50 s., poolaastas — 2 kr. 25 s., veerandaastas — 1 kr. 15 s., ühes „Kasvatusega“ aastas — 6 kr. 50 s.

Kuulutuste hinnad:
Teksti ees ja tekstis 10 senti ja kuulutusküljel 5 senti mm.

Nr. 39 (397)

30. septembril 1938. a.

IX aastakäik

Ilmub reedeti

Eksamitest, õppekavadest ja muist koolielu päevaküsimusist

KOOLITÖÖ TULEMUSED JA KOOLITERVISHOID TALLINNA JA NÖMME KOOLIDES MÖÖDUNUD ÕPPEAASTAL.

Ettekandeid Tallinna ja Nõmme õpetajate esimesel referaatkoosolekul.

Eile, 29. sept. õhtul algas Tallinna ja Nõmme linnakoolivalitsuste ning Tallinna Õpet. Seltsi poolt korraldatav edasiharimishooaeg Tallinna ja Nõmme õpetajatele. See teostatakse, nagu eelmiselgi aastal, õppetöö ajal kord või paar nädalas referaatkoosolekute näol. (Kava vt. teisel).

Avakoosolek oli kokku meelitanud tütarl. kommertsgümnaasiumi saali täis õpetajaid, Peale T. O. S. esimehe V. Peedi avasõna ja Tallinna linnakoolivalitsuse juhataja J. Kentsi tervituse kõneles esimesena koolielu päevaküsimusist kooliosak. dir. V. Alttoa. Kõneleja peatus kõigepealt eksamite küsimusel.

Ajakirjanduses ja mõningate lastevanemate poolt on nõutud eksamite piiramist. Dir. A. ei kaitse isiklikult eksameid kui selliseid, sest nad omavad ka puudusi, millistes me kõik oleme teadlikud, küll aga tuleb rõhutada ja kaitsta ka edaspidi selektsiooni põhimõtet. Sellest ei tohi loobuda niipea. Selektiivse teostamiseks aga tuleb kasutada eksameid. Võib kujutella, mis ütleksid vanemad, kui nende laps läbi kukutatakse näit. intelligentustestiga. Vist oleks pahameel palju suurem. Eksameid kasutatakse kõigil välismaal. Kus nad olidki kaotatud vahepeal, on nende juurde uuesti tagasi tulnud. Meie eksamite arv on veel väike võrreldes eksamite arvuga, mis õpilasel tuleb sooritada näit. N. Venes või Prantsusmaal. Saksamaal on küll ajutiselt pehmenetatud eksamite korraldust, kuid see on tingitud üleminekufaasist uuele koolikorraldusele. Meil on kavatsus eksamite korraldust pehmenendada. Näiteks õpilased, kellele kõik hinded on väga head ja oskusainetes head, kavatsetakse vabastada lõpuksamite sooritamiseks. Vastuvõetudksamid selektsiooni vahendina aga jäävad.

Tähtsus on ka võistluse momeendil. Ka selle vastu on vaieldud. Kuid võistlust iseloomu kasvatamise vahendina fair play põhimõttel tuleks meie koolides veel suuremal määral rakendada. See tõstab ka lapses huvi töö ja hinnangu vastu ja vähendab loidust ja ükskõiksust.

Ei ole lähemal ajal oodata seetõttu lahtiste uste poliitikat hariduse alal. Sel alal on olemas juba küllalt kurbi kogemusi. Meil on eriti viimasel aastakümnel alahindama hakatud füüsilist tööd. Kuid meie „puhta töö“ kutsete arv on piiratud. Eesti õpetajaskonna ülesandeks on kaasa aidata, et ka kehaline töö tõstetaks uuesti ausse.

Õppekavadest.

On tähendatud mõnelt poolt, et kehtivad õppekavad on ajutised. Kuid kas on kusagil püsivaid õppekavu? Näiteks kas või selliseid, mis püsiksid 50 aastat? Sääraseid ei saa olla. Kõik õppekavad vajavad aeg-ajalt muutmist ja kohendamist. Kuid muudatuste alal tahetakse võtta aeglasem n. ö. „soomelisem“ tempo. Muutmisettepanekuid tuleb vähemalt mõni aasta kaaluda. Õppekavu argu tõlgendatagu ka silp-silbilt. Õppekava on vaid alus, mille kohandamine lokaalsetele oludele on paratamatult vajalik. Elutingimused on meiega väikesel kodumaal küllalt erinevad. Kavade ei tohi olla kammitsaks, nad olgu pigem n. ö. aritmeetiliseks keskmiseks, mida elus millalgi ei leidu.

HM-is ei ole tagavaras mingeid suuri reforme. Võimalikult palju ta-

hetakse jõudu pühendada koolielu seesmisele ülesehitamisele ja jälgimisele. Küsimusist, mis tahetakse siiski võtta üksikasjalikumale uurimisele, olgu nimetatud töökavade, koolitervishoiu ja kodu ning kooli vahekorra küsimused.

Lõppeks dir. A. soovis, et Tallinna ja Nõmme õpetajaskond asuks optimistlikult oma töö juurde, paludes seda võtta tõsiselt. Meie ühiskonna positiivses arengus on koolil suur ja kaalukas osa. Võrreldes sõjale järgnenud aastatega on olukord palju paranenud. Kuid ei tohi ka unustada, et igasugu võõrad pealetungid ja mõjutused on tänapäeval palju tugevamad kui vanasti. Seepärast on vaja süvendada õpilastes ka rahvusriiklikku meelsust.

Hinnang Tallinna ja Nõmme koolidele.

Koolide insp. A. Kuks esitas järgnevalt ülevaate Tallinna ja Nõmme koolidest 1937./38. õppeaastal. Andmed käivad 93 kooli kohta Tallinnas ja 14 kooli kohta Nõmmel. Neist saavutasid Tallinnas häid töötulemusi 31 kooli, rahuldavaid 54, puudulikuks osutusid 8 kooli. Nõmmel olid vastavad arvud 4, 3 ja 2. Kasvatustlik külg Tallinna koolides korraldus hea 36 koolis, rahuldav 47 koolis ja puudulik 10 koolis. Puhtus hea 33 koolis, rahuldav 47 koolis ja puudulik 13 koolis. Puuduliku käitumise pärast on Tallinnas eraldatud erikoolidesse 22 poissi.

Järvamaa õpetajatepäev

toimus 10. ja 11. sept. Paides. Päevast võttis osa 238 õppejõudu. Esimesena refereeris insp. M. Roots kooli asjaajamisest. Et kergendada ja ühtlustada kooli asjaajamist, selleks anti hiljuti Algkoolide rakendusraamatute müüri. Referendi arvates ei tohiks ametlikkude kirjade formaat olla väiksem 1/8 poognast. Tekst olgu kirjale nii paigutatud, et kirja oleks võimalik ömmelda kirjakogusse. Tähtajaliste kirjade täitmisel tuleks olla täpsem. Kõik ringkirjad tulevad kõigile õppejõududele teatavaks teha. Arstiabi tšeki olgu täidetud vormikohaselt. Koolile vajaliku ja täpse eelarve koostamine ja eelarve täitmise järele valvamine olgu üks koolijuhataja peavõltsandeid. Kooli varanduste kustutamine võib sündida vaid kooliüldalpidaja kinnitava otsuse põhjal.

Kirjatehnikast refereeris insp. M. Meos. Kirjutamist on soovitatav alata suuremaulatuslike liigutustega joonistatavate õppimisega seoses aabitsa läbivõtmisega. Järgmise astmena tulevad õpetamisele väikesed kirjatähed. Trükitud kirjavihke referent ei soovita nende kalli hinna tõttu. On soovitatav kasutada harilikke vihke. Õpetaja olgu vaba ja parandagu esinevaid vigu. Kirjutamist alatagu joonisel paberil, kuid lõppeasmärgiks olgu kirjutamine joonteta paberile. Kahes sihis joonetatud paber teeb kirjutamise liiga raskeks. Kirjatehnikas juures jälgitagu eriti 3 momenti: 1) õpilane peab teadma õiget kirjutamisasendit, 2) ta peab suutma õiges asendis kirjutama ja 3) õpilasel peab olema huvi.

Järgnevalt kõneles kodust ja koolist mag. A. Elango ja hariduselu päevaküsimusist dir. V. Alttoa, tuues

Insp. Kuks on revideerinud kokku m. a. 423 tundi. Neist on atesteeritud heaks 134 (31,7%), rahuldavaks 247 (58,4%) ja puudulikeks 42 (9,9%). Nõmmel on vastavad arvud 25 (31,2 protsenti), 47 (58,8 prots.) ja 8 (10 protsenti).

Õpilaste edukus on suurem algkoolis, langeb progümnaasiumis ja realkoolis, üldse puberteedi ajajärgul, ja tõuseb uuesti gümnaasiumes. 8. õppeaastal on poistel näit. nõrkadeta hinnanguid 53%. Üldse on poiste hinnangud igas koolitüübis madalamad. Tekitab küsimus, kas poisid on võimistelt kehvemad kui tüdrukud?

Üksikute õppeainete edukust jälgides on nõrku hindeid:

Emakeel	poist. 11,0%;	tüdr. 5,1%
Matemaat.	10,3%;	8,6%
Loodusteadus	2,1%;	1,4%
Maateadus	1,6%;	1,1%
Ajalugu	2,1%;	2,1%
Võõrkeeled	12,2%;	6,0%
Muud ained	4,3%;	1,5%

Kõige enam nõrku hindeid on seega emakeeles, matemaatikas ja võõrkeeletal.

Tallinna ja Nõmme koolitervishoiust

kõneles vanem kooliarst dr. Püümeets. Ta märkis, et pealinnas on suur puudus koolimajadest. 6 klassi töötab veel praegu teises vahetuses. Ühes gümnaasiumis tuleb õpilase kohta õhuruumi 2,5 m, nõuetav on aga

Küsitöö pildiajakirja
„Töö-õppuse“
kõik aastakäigud ja eriväljaanded on veel saadaval. Sisulülevaated ja hinnakiri maksuta. Tartus, Oa tän. 2-2, JUH. KARELL

6 m. Ka kutsekoolid ei ole ruumide suhtes heas seisukorras. Üldse meil tahetakse see viga, et enne asutatakse kooli, siis alles hakatakse vaatama, kuhu teada ulu alla viia. Tallinna uute koolimajade ehitamise tempo on liiga aeglane. 20-ne aasta jooksul on suudetud püstitada ainult 4 uut koolimaja. Koole aga on asutatud mitu korda enam. Alles 30-ne a. pärast võime jõuda enam-vähem rahuldava olukorrani.

Haigustest esines möödunud õppeaastal kõige rohkem sarlakeid ja difteeriat. Viimast 84 juhtu. Haiguse iseloom ei olnud siiski väga kurjaloomuline. 1922. a. oli surevuse % difteeriasse ligi 20, möödunud aastal vaid 2,4. Sarlaki surevuse % on langenud 1-le.

Pikaldastest nakkushaigustest põdes ligi 600 last kopsu- ja näärmepeletikku ja tiisikut. On hädavajalik Põhja-Eestisse avada üks lastesaanatorium.

Rohkem rõhku tuleks panna puhtusele, eriti tütarlaste pea puhtusele. Koolitervishoiu arengut pidurdab suurel määral kodutervishoiu madal tase ja puhtuse puudumine kodus.

Tallinnas ainult 25% lapsi saavad suurel vahetunnil sooja toitu. Need, kes ei söö sooja toitu, võtku kodust kaasa õpilaseine, mis sisldagu musta leiba või sepiikut, mitte suhkru- saia, mille toiteväärtus on väike.

kasvatuse edukusse ja on omaks võtnud tänapäeva hariduse ideaalid. Väliste töötõimimuste kohta soovitakse, et koolielu juhtimises valitseks stabiilsus ja et õpetaja saaks kogu tööjõu pühendada koolile. Üldse nähtud ankeedist, et meie õpetajais on palju idealismi, mis kindlustab meie kooli eduka arenemise.

Õpetajate organisatsioonide tegevusest refereeris A. Ruut.

10. hõimupäev läheneb.

Fenno-Ugrialt ilmub 1. oktoobriks hõimupäeva brošüür.

Hõimupäeva peetakse tänava koolides laupäeval, 15. oktoobril. Sel puhul avaldab asutus „Fenno-Ugria“ hõimubrošüüri vastavasisuliste artiklitega J. Parijõelt, mag. J. Avikult, mag. A. Raunalt ja teistelt. Koolidel soovitame seda brošüüri tellida otse asutus Fenno-Ugrialt, Lai t. 1, Tallinn. Brošüüri hind on 50 senti ja ta sisaldab ka ülevaate hõimutööst möödunud tegevusaastal.

Ühtlasi korraldab Fenno-Ugria hõimupäeval, 15. oktoobril aktuse Tallinna Prants. Lütseumi saalis.

Meeldetuletus.

„Õpetajate Lehe“ tellijaid, kes tellisid lehe suvikursustel ja õpet. päevadel ühiste tellimislehtedele, palutakse tasuda tellimisraha „Õpet. Lehe“ talitusse Pühavaimu 11, Tallinn, hiljemalt oktoobrikuu jooksul. Tellimishinna võib saata ka postmarkides või maksta „Õpet. Lehe“ posti jooksvale arvele nr. 184, ära tähendades, missugusel kursusel või päeval oli leht tellitud.

Sobivuskatsetest

Tänavused ülikooli sisseastumise-eksamid on saanud laiada-seks kõneobjektiks ka väljaspool eksamist huvitatute ringe. See kinnitab mitmesuguste probleemide tekkimist ja olulustki nende suhtes ja, võibolla, tingib tulevikus päris tõsisema probleemilahenduse esile, mis oleks väga tarvilik praegu valitsevate eksamite-mooduste revideerimiseks ja ka sobivamate mooduste leidmiseks.

Allpool esitatud mõtteid kiskus esile A. Areti kirjutis selle üle „Õpet. Lehes“ 23. sept. s. a. nr. 38.

Astudes eksamileminejate ootetu-ruumi, leiame seal sootu erineva rahva erilises hingelises olukor-ras. Nad on ärevad, õhetavate nä-gudega, lootuse ja selle hävimise pildid võrdsete jõududena hinges heitlemas. Nii näevad nad pea kõikjal välja. Ka ülikooli ukse taga eksamijärjekorda oodates. See on küllaltki määrava tähtsu-sega moment noorele inimesele, milles ei puudu õige suur protsent ka loterilise õnne võimalusi. Ek-sam aga sõnana ja selle kogumõju-vusena tekitab hirmu, võibolla isegi väga tugevat ka siis, kui ek-saminant tunneb ennast etteval-mistatud olevat. Hirmu mitte alati seepärast, et võib läbi kukkuda, vaid pigem küll hirmu olukorra pärast, mis võib tekkida eksami-nandi ja tema lähema seltskonna vahel: vanemate pahameel, põlu alla langemise võimalus, ühiskond-liku pilke ja häbialuseks saamine ja lõpuks hirm ka enda võimetes-e edespõlvete ettevõtete ees. Need ja veel palju muidki asjaolusid vähendavad hirmu võimusesse

langenu tõsiste teadmuste piiride kindlakstegemist küllaltki piira-tud võimaluste juures praegustes eksamikorraldustes. Seepärast ei saa lugeda eksamit praegusel ku-jul objektiivseks selektsiooniva-hendiks.

Gümnaasiumi lõpetaja töötab ja õpib oma õpetajate juhtimisel mitu aastat. Sellel ajavahemikul teos-tatakse tema juures väga mitme-suguseid tähelepanekuid vaimsete võimete ja kalduvuste määratelus nii erihuvides kui ka üldises vaim-ses arengus ja intelligentsi tuge-vuses. Kõike seda pikaajalist tööd ei taheta veelgi uskuda ja määra-takse lõpueksamid ning sellele otsa uuesti ülikooli sisseastumise eksamid. Nii kahtlevad siis esi-tekts gümnaasiumi õpetajad eneste otsusis õpilaste üle ja ülikool oma-korda gümnaasiumi õpetajate ot-suste üle. Seega õpetajad ei usu endid, ülikool aga eelnevaid õppe-asutisi. Et eksam siin olukorra la-hendaks õiglaselt, on minu arvates veelgi suurema kahtluse vääri-line. Kas tõesti poole või tunnilise küsimise järele võoraste isikute poolt, annab õiglasema ülevaate ja otsusetegemise võimaluse, kui pi-kaajaline kogemuste rida õpilast tema töös jälgides? Kui meil oleks usaldust õpetajate vastu eelnevais kooles, võidaks eksamite asemel korraldada tõesti sobivuskatsed, aga juba gümnaasiumi lõpetami-sel sama õppeasutise õppenõukogu poolt. Seejuures olgu põhjalikult selgitatud abiturientidele kõrge-mate õppeasutiste nõudmised eri-kutsete alusel. Muidugi tuleb kõr-gemal õppeasutisil esitada suure-

Algab aasta viimane veerand...

Uuendage veel täna
„Õpetajate Lehe“ tellimine

1. oktoobrist

Tellimishind: aastas kr. 4.50, poolaastas kr. 2.45,
veerandaastas kr. 1.15.

ma avalikkuse ja üksikasjalikuma detailkava kaudu omad nõudlused ja sobivuskatsete moodused, mis tagaksid tõeliste tulemuste täpse-mat saamist. Need ei tohiks kujuneda päheõpitud faktide kontrol-limiseks, vaid peaksid saama noor-te vaimse jõu iseärasuste, teadus-liku töö eelduste ja kandejõu mää-rajaks. Samuti peaksid need toi-muma nii, et hirmumoment jääks võimalikult kaugemale. Ja tulemu-sed võidaks siis märkida lõputun-nistusele, millega otsustatakse gümnaasiumi lõpetaja ülikooli as-tumise võimalus. Kui seda teha põhjalikult ja asjatundlikult, siis ei peaks saama tulevaste üliõpilas-te arv nii suur, et ülikool oleks „ääreni“ täis.

Et eksam õhutab õppimist, on õige ja on võrreldav väga lähed-alt sellega, et hirm sunnib dist-sipliinile alluma. Koolipedagoogi-lisest seisukohast ei saa õigustada neid väiteid. Kui õpilased õpivad vaid selleks, et eksamil läbi pää-седа, siis seesuguse põhimõtte si-sendudes kaob õppimises suur kasvataja tõukejõud — tung tõsta oma vaimset jõudu. Siin ei ole enam õppimise sihiks teadmuste

omandamistahe, vaid eksamilt lä-bipääsemine. Ma mõistan, et seda eeldab teadmuste korralik omami-ne, kuid seda ei ole õhtutanud nüüd enam niipalju huvi teaduste vastu kui hirm eksamil läbi kukkuda. Ja kui eksamile valmistuval õppimis-printsiibile toetuval noorel võtta eest eksamisulg, siis võib ta tõesti hõisata, et pole enam tarvis nii palju tööd teha. Selle lapse aval-dus A. Aretile on selgeks tõenduse-ks vaate kujunemisest eksamite ebajumala auks.

Nii ei näe mina mingeid põhju-si praegustes ülikooli sisseastu-mise eksamite kestvuses edaspidi, vaid need peaksid kujunema juba gümnaasiumi lõpetamisel toimu-vaiks selgituskatsumisiks lõpetaja teadusliku töö eelduste kindlaks-määramiseks tema vaimsete jõu-dude selgitamise ja analüüsi kau-du. Seega näeks ka katsealune enda võimeid põhjalikumalt ning leiaks sobivat nõuannet tulevase elukutse valikul. Nii ei kujuneks sobivuskatsed mingeiks hirmuta-vaiks elamusteks, vaid hädavaja-likuks selgituseks noorele inime-sele ja tõsiselt teenäitajaks elu-kutse valikul.

R. T.

Dikerkaar rahesajus

Valgamaa õpetajatepäeval kuul-dud mõttesähvatusi.

Anekdoot räägib nõnda:

Professor pahandanud auditooriumi üle ja käratanud: „Pooled teist on ogarad!“ Koosolejad tõstnud valju protesti ja nõudnud, et professor võ-taks oma sõnad tagasi. Professor va-bandanudki ja öelnud: „Võtan oma sõnad tagasi — pooled teist ei ole ogarad!“

Käesoleva aasta suvel eesti õpeta-jad püstitasid kursustest osavõtuga ülemaailmse rekordi: 50 protsenti kogu õpetajaskonnast oli edasi õppi-mas ja ennast täiendamas. Kuid po-losed õpetajaist ei ole kursustel käinud. Jääb vaid küsida, palju on nende hul-gas õpetajaid, kes kordagi ei ole kur-sustest osa võtnud?

Meie hulgas on kahjuks ka selliseid õpetajaid, kelle isiklikus kogus ei ole ühtki raamatut peale õpikute. (Eh-munud sosin ühe kuulaja huultel: „Missuguseid raamatuid siis veel peab olemas?“)

Üldiselt õpetajad loevad haruldastelt vähe. — Õpetajad on väsinud selts-kondliku töö ülekoormusest ja mõne-del ei jatku selleltoitu üldse aega lu-gemiseks. — Just need mõned ongi veel ainukesteks lugejateks!

See mürdosa õpetajaskonnast, kes ei loe midagi, kes ei õpi midagi, peaks siiski vahel ka luiskama oma haridu-sevikatit! Kujutlege habemenuga, mida on tarvitatud teritamata 20 aastat.

Õpetajaamet kandidaat pidi läki-tatama pedagoogilisest õppeasutisest välja õppima, praktiseerima ja täien-dama ennast tegeliku töö juures. Va-na koolijuhataja, kelle kohta mitu aastat olud juba nurinat, saab seda kuuldes üpris rõõmsaks ja hüüab: „Siis pole viga enam ühtigi — küll ma tema juurest õpin!“

Koolijuhatajaile korraldatakse eri-line kursus koolimajade remonttööde ja nende eelarvete koostamise alal, ahjukütmise ja tuleõõütamise osku-

ses jne. — Kas õppinud maalärmeist-rid, pottsepad ja luamehed ei tõsta määsu, kuna nende leivakooruke näib libisevat sellega koolijuhataja kätte? Õpetajate valimisviisi kavatsetakse muuta, kuna praegune on tekitanud nii palju virr-varre, et iga mees võiks selle kohta pool päeva anekdoote ju-tustada.

Et ainult kooliraamat toitit kirjas-tajaid, siis neid küpsetati nagu kooke. Edaspidi hakatakse valmistama leiba. Katsekakk on juba koolidel käes.

Ühenduses vallavanemate võimu suurendamisega nõutakse neilt ka suuremat vastutust. Vallavanem ei saa nüüd enam koolisummade kärpi-misel volikogu selja taha pugada.

Valla jonnimine kooliga läheb mine-vikku. — Kelle arvel saab siis tule-vikus vallavolikogus nalja teha?

Õpetajate seltskondlik töö on Eesti kooli iseärasus. Ka seda tööd saab vaagida vanasõnaga: „Tööd tegijal, und magajal“. On õpetajaid, kes selts-kondliku tööga enda ära tapavad, on neid, kes lille ei liiguta. Kuid ei ole hea, kui on kõrvuti selliseid sõidu- ja veohobuseid.

Õpetaja ärgu olgu ainult löökrühma juht, vaid katsugu olla rohkem rü-gemendi- või vähemalt kompaniülem seltskondliku töö mõttes.

Ei ole õige, kui õpetaja muutub labase simmani korraldajaks.

Suur osa maapidusid on labased simmanid.

See on tühi lori, et õpetaja on inime-ne, kellele on lubatud kõik, mis teistelegi. Kui õpetaja elaks teiste eeskujul, see oleks samane patt, kui pastor tuleks supeltrikoos kants-lisse jutlust pidama. Mis teistele on lubatud, see ei ole õpetajale alati mitte: saag on hea puulõikamise va-hend, kuid saega ei saa habet ajada; suitsetamine ei ole kaalakohtuline ku-ritegu, kuid pandagu lõhkeainete laos suits ette!

Õpetaja võib ingliskeeltega kasvatu-sest ja eeskujust kõnelda, kui ta aga ise teistmoodi elab, siis —

Õpetaja ärgu lavastagu labaseid näidendeid. Labaste näidendite maa-ilma saatmine on ise üks suur patt. Meil on häid kirjanikke, kuid ropen-damiseta nad läbi ei saa.

Jorh.

„Mul on edasi anda...“

Meie seltskonnategelased teeme palju tühje sõnu. Aga enim teeme neid nn. tervitustes. Sageli pole need muud kui õones elutu sõnade mäng. Soovime „sitkust ja jõudu“. Võiks koguda terve vihi-kutäie seda laadi tühje sõnahül-se. Näiteks nagu: „Mul on suur au kaasa elada teie pidupäevale“. — „Meie võime sellele uhked olla.“ — „Lubatagu avaldada hea-meelt.“ — Aga küllalt! Kui me kinni naelutame mitte ainult kee-lepärlle, vaid ka kõnepärlle, vahest aitame kaasa sellele, et me sõna-võtud muutuvad sisukamaks ka siis, kui neid on raskegi sisukaks teha.

Kas saab tervitus olla sisukas ja huvitav? Vähemalt ei pea ta-tingimata olema nüri, vaimuane ja pikk. Nüri olla pole sunduslik kõnemehele, küll aga erk ning rikas.

Enne kõike: ära tervitusega ve-nita. See muutub samade väheste mõtete kordamiseks, on igav, as-jatu. Teiselt poolt on liigagi kas-in tervitus, mis koosneb ühest, sageli arglikult ülesöeldud pähe-õpitud lausest. Kui aga tõesti ter-vitus on ülilühike, siis peaks temast selgesti välja kostma, mil-lise organisatsiooni poolt tervi-tatakse. Seda tuleb öelda aegla-selt, hästi kuuldava häälega.

Teiseks tuleks tervituses mär-kida, miks tervitatakse, s. o. miks just tervitaval organisatsioo-nil on põhjust tervitamiseks: mär-kida paar senise või tulevase koos-töö või kokkupuute punkti.

Kolmandaks võib tervituses väl-ja tuua mõningaid soove, ülesan-deid, millede kandjana, tahetakse hällilast näha. Näiteks avaldatakse lootust, et hällilaps tuleval te-gevusaastal arendama asuks kana-pidamist.

Ei tuleks tervituses öelda: „Lu-gupeatud juubilar on jõudnud uue verustapostini meie kodunurga elus.“ Verustaposte enam ei leidu.

Meie õpetajad, elukutselised paljukõnelejad, peame võitlema sõnadetegemise vastu. Meil on kaasa aidata aktuste refor-miks, kuulajaskonna aja-raiskamise vastu vesi-se sõnamulinaga, mis mit-te ei kutsu esile soovitud elamu-si, vaid neid just kaotavad. Eriti see, mis ühenduses isamaa-ga, ei tohi saada vesistatud sõna-kõlksudes. Vanasõna ütleb: loba-suul koera suu, jänese süda. Me-hine lühidus ja kuldne tuumakus on isamaa õiged kandjad. Tee pal-ju, räägi vähe. Julge, armutu ene-searvustus olgu meie kaaslaseks algaval seltskonnatöö-hooajal. Lõ-puks soov: õpetaja võtku seltside elust osa võimalikult seal, kus ta saab olla juhiks. See tõstab õpetajaskonna prestiiži.

A. Aret.

Mustvees avatakse keskkooli-maja.

Eeloleval pühapäeval toimub Must-veel uue keskkoolihoone pidulik ava-mine. HM-i esindajana võtab sellest osa dir. V. A l t t o a.

Õpetajate Koja uue nõukogu koosseis selgunud

33 endist ja 12 uut liiget

EKESKO nõukogu koosolek

toimus 25. sept. Õpet. Koja ruumes. Koosoleku tähtsamaks päevakorrapunktiis oli Õpetajate Koja nõukogu keskkooli- ja gümnaasiumiõpetajate sektsiooni uue koosseisu valimine. Valituks osutusid endisest koosseisust 10 liiget ja nimelt: A. Üksti, G. Köösel, O. Pukk, H. Jänes, F. Klement, A. Kivirähk, E. Laanpere, O. Paas, A. Kuusik. Uute liikmetena valiti nõukogusse F. Laarens, K. Maasik, P. Viires, A. Vihman ja D. Orgussaar.

EKESKO juhatuses vanuse järgi väljalangenud liikmete asemele valiti juhatusse J. Hansen, P. Viires, O. Paas ja H. Jänes. Keskkooliõpetajate Kogu eelarve kinnitati 2065 kr. suuruses. Vastuvõetud töökavas on ette nähtud õpetajate majanduslike ja õiguslike huvide kaitse, õpperaamatute küsimuse selgitamine jne. Koosolek saatis vabariigi presidendile ja haridusministrile tervitusgrammid.

Kutsekooliõpetajad valisid 12 esindajat, neist 6 uut liiget.

Teisena pidas pühapäeval koosoleku E. Kutsekooliõpetajate ühingu asemele kogu.

Ka seal oli tähtsamaks päevakorrapunktiis Õpetajate Koja nõukogu kutsekooliõpetajate sektsiooni liikmete valimine kaheks eelseisvaks aastaks.

Esindajateks valiti M. Vellema (Tartu), tööstusõpilaste koolide poolt, A. Mutt (Narva) ja E. Targo (Paide) tööstuskoolidest, A. Koskel (Tartu) ja A. Varma (Tall.) naiskutsekoolidest, H. Lagus (Tall.) kodumajanduskoolist, A. Veiderma (Tall.) ja A. Kaljot (Tartu) kaubandus- ja kommertskoolidest, E. Nurmiste (Tall.) tehnikakoolidest, M. Nõmik (Tall.) mere- ja kalanduskoolidest, O. Tammeraid (Tall.) kunsti- ja rakenduskunsti koolidest ning dir. E. Etverk (Tall.) õpetajate ettev. õppeasutistest. Uuteks liikmeteks sektsioonis on H. Lagus, A. Koskel, A. Veiderma, E. Nurmiste, E. Etverk ja O. Tammeraid.

Samal koosolekul valiti ka E. Kutsekooliõpetajate ühingu juhatusse eelseisvaks aastaks vanuse järgi väljalangenute asemele A. Varma (endine), A. Koskel, E. Etverk ja Jürendi (uued). Juhatusettepanekul võeti vastu sõpruslepingu tekst Soome kutsekooliõpetajatega. Sõpruslepingu alikirjutamist kavatakse teostada 23. oktoobril peetaval kutsekooliõpetajate päeval.

E. Põllumajandusliikude Koolide Õpetajate Seltsi esindajatena.

on valitud Õpetajate Koja nõukogu kutse- ja täienduskoolide õpetajate sektsiooni agr. P. Kitsberg Väimelast ja agr. V. Riks Vahilt (mõlemad endised).

Lasteaednike esindajaks

on valitud Õpetajate Koja nõukogusse E. Lasteaednike Seltsi poolt lasteaednik H. Sillaots Pärnust (endine).

Uus Õpetajate Koja nõukogu

kujuneb seega oma koosseisult järgmiseks:

1. Algekooliõpetajate ja lasteaednike sektsioon: E. Murdmaa, H. Ennemuist, J. Tork, A. Ruut, J. Uustalu, P. Raudsepp, J. Söödor, T. Algma, T. Randvere, P. Algma, E. Raidal, A. Seppel, H. Sillaots (endised) ja uutena J. Sihver ja E. Lilover.

2. Keskkooli- ja gümnaasiumiõpetajate sektsioon: A. Üksti, A. Kuusik, J. Hansen, G. Köösel, H. Jänes, O. Pukk, O. Paas, F. Klement, E. Laanpere, A. Kivirähk (endised) ja uutena F. Laarens, K. Maasik (kuulus enne kut-

sekooliõpet. sektsiooni), P. Viires, A. Vihman ja D. Orgussaar.

3. Kutse- ja täienduskooliõpetajate sektsioon: A. Mutt, E. Targo, A. Varma, M. Vellema, A. Kaljot, M. Nõmik, F. Raska, V. Riks, P. Kitsberg (endised) ja uutena A. Veiderma, E. Nurmiste, E. Etverk, O. Tammeraid, H. Lagus ja A. Koskel.

45-st nõukogu liikmest on tagasi valitud endisest 33, kuna 12 liiget on uued.

Õpet. Koja nõukogu valimismaterjalid esitatakse lähemal ajal kinnitamiseks HM-le. Uue nõukogu kokkusaamist on oodata oktoobrikuu teisel poolel.

Keskkooli- ja gümnaasiumiõpetajate kongress 29. ja 30. okt.

Õpetajate Koja keskkooli- gümnaasiumiõpetajate sektsiooni täiskogu pidas 24. sept. Tallinnas koosoleku, kus otsustati kokku kutsuda keskkoolide ja gümnaasiumide õpetajate kongress Tallinnas 29. ja 30. oktoobril. Re-

Õpetajate Koja kultuurürituste eelarve

Õpetajate Koja juhatus poolt esitati Haridusministeeriumile Koja 1939./40. tegevusaasta kultuurürituste kava ja eelarved paludes HM-i 1939./40. a. eelarvesse võtta 32.450 kr. toetust Kojale 1939./40. tegevusaastal kavandatavate kultuurürituste teostamiseks.

Arvestades asjaoluga, et eestikeelne metoodiline kirjandus on väheldane ja piiratud eriti keskkooli ja gümnaasiumi alal, kavatakse Õpetajate Koda asuda tuleval tegevusaastal vastava kirjanduse soetamisele. Kõigis koolitüübes tundub praegu suur vajadus klassijuhataja tundide käsiraamatu järgi. Selle puuduse kõrvaldamiseks Koda kavatakse kirjastada klassijuhataja käsiraamatu.

Kooliküsimuste teaduslik uurimine ei ole leidnud Koja arvates senini väärikat ja vajalikku tähelepanu. Sel põhjusel Koda kavatakse võtta kooli- ja kasvatuslikud küsimused ulatuslikumale ning kavakindlamale teaduslikule uurimisele.

Arvestades seda suurt pedagoogilist väärtust, mida evib õpilaste rahvusvaheline kirjavahetus, Õpetajate Koda peab vajalikeks „Rahvusvahelise Õpilaste Kirjavahetuse Eesti Büroo“ tegevuse intensiivsemaks muutmist. Selleks kulub Kojal tuleval tegevusaastal 250 kr.

Eelarve algkooliõpetajate ja lasteaednike sektsiooni osas ettenähtud summad on määratud peamiselt algkooliõpetajate ja lasteaednike edasiharimistööks. Tähtsaimaks ja ulatuslikumaks ürituseks on käesoleval suvel alanud kolmeaastase Tartu täienduskursuse jätkamine eeloleval suvel. Maakondlike täienduskursusi kavatakse korraldada esijoones neis maakondades, kus moodunud suvel kursusi ei korraldatud. Lisaks sellele on kavatus korraldada üleriigiline laulu-muusikaõpetajate kursus, kuna säärast kursust ei ole korraldatud juba ligemale 10 aastat. Kuna moodunud suvel ekskursioonijaam oli Lõuna-Eestis — Hemes —, siis kavatakse korraldada tuleval suvel ekskursioonijaam Põhja-Eestis.

Koja juhatus arvates karskuskasvatustöö meie algkoolis peaks olema palju intensiivsem kui seni, kuna alkoholi pealetung, eriti maal, on võtnud väga suurt hoogu. Algekool jääb enamikule meie noortest ainukeseks kooliks, kus ta kuuleb ka teadlikust karskustööst, karskuse ja elureformi vajadusest. Seda silmas pidades Koda palub ministeeriumi määrata karskuskasvatustööks meie koolides toetust 600 krooni.

Kutse- ja täienduskoolide osas näeb kava ette kursusi ja päevi õpetajate edasiharimiseks põllu-

feraatidega esinevad prof. A. Koort „Puberteedia psühholoogiast“, prof. K. Ramul „Õppimise õpetamisest“, insp. R. Kleis „Klassijuhataja tunni sisustamisest“, dir. W. Neggo „Keskkooli viimaste aastate töötulemustest“ jne.

Ühtlasi moodustati sektsiooni täiskogu koosolekul aineõpetajate eritoimkonnad. Ainete järgi valiti toimkondade esimeesteks matemaatikaõpetajate toimkonnas prof. G. Rāgo, füüsika toimkonnas insp. J. Lang, loodusteaduse ja maateaduse toimkonnas E. Waldas, eesti keele toimkonnas koolide peainspektor J. Aavik, filosoofia toimkonnas prof. K. Ramul, ajaloo ja kodanikuteaduse toimkonnas dir. J. Adamson, võõrkeelte toimkonnas prof. A. Estam, usuõpetuse toimkonnas A. Soomre ja lauluõpetuse toimkonnas dir. E. Laanpere.

Veel võeti sektsiooni täiskogu koosolekul vastu 1939.-40. aasta kultuurürituste kava, mis näeb ette rea kongresse ja õpetajate päevi, õpetajate enesetäiendamise kursusi, kontaktipidamist välismaaga jne.

majandus-, tööstus-, kodumajandus-, majandus-, täiendus-, naiskutsekoolide ja tööstusõpilaste koolide õpetajale 2500 kr. ulatuses.

Kutsekoolid suudavad oma otstarvet edukalt täita vaid juhul, kui nende õpetajaskond pidevalt kontaktis on töövõtete, seadeldiste ja üldse tehnika arenguga. Täienduskursuste korraldamine kõigi alade eriteadlastele ei tasu end vastavate õppejõudude vähesuse tõttu, mispärast otstarbekohasem on aeg-ajalt õpetajale võimaldada erialalist täiendamist ja teadmiste-oskuste värskendamist õppereiside teel. Seepärast näeb kava ette umbes 7 õppejõule välismaiste õppereiside võimaldamise. Veel näeb kava kutsekoolide osas ette osavõtu Põhjamaade kutsekooli õpetajate kongressist Helsingis, üleriigiliku põllumajanduslikkude koolide õppetöö tulemuste näi-

tuse korraldamise, kudumise-, aiandus-, kodumajandus- ja toitlustamisalaste seinatabelite kirjastamist jne.

Keskkooli- ja gümnaasiumiõpetajate määratud täienduskursuste kava on tunduvalt laiem kui käesoleval aastal. Täienduskursusi pole suudetud keskkooli- ja gümnaasiumiõpetajatele korraldada vajalikul määral just majandusliikude võimaluste puudusel, kuigi selliste kursuste suurt vajadust on korduvalt rõhutatud ka Haridusministeeriumi juhtivate isikute poolt. Kava näeb ette ühenädalased täienduskursused keskkooli- ja gümnaasiumiõpetajatele, kus üldiste loengute kõrval esineksid matemaatika-, füüsika ja kosmograafia, inglise keele, loodus- ja maateaduse ning ajaloo ja kodanikuteaduse töөрühmad. Kursustele kavatakse kutsuda ka kaks välismaist lektorit. Kursuste korraldamiseks vajatakse toetust 1300 kr.

Lisaks sellele üldisele täienduskursusele esinevad kavas veel eesti keele, filosoofia, matemaatika ja füüsika, looduslo- ja maateaduse õpetajate päevad ning keskkooli- ja gümnaasiumiõpetajate kongress. Ka esineb kavas toetus keskkooli-gümnaasiumiõpetajate lokaalsetele koondistele ja ühinguile loengute ning kursuste korraldamiseks.

Eelarve kavas on nähtud ette ka 500 krooni toetust osavõtjateks rahvusvahelisest keskkooli- ja gümnaasiumiõpetajate kongressist Kopenhaagenis. Kuna keskhariduse probleem on akuutne kogu Euroopas, peetakse kongressist osavõttu õigustatuks ja vajalikuks.

Ka näeb eelarvekavand ette toetust pedagoogilisele ajakirjale „Kasvatus“ 2000 kr., keskkooli- ja gümnaasiumiõpetajate ajakirjale „Tuleviku Rajad“ 750 kr., „Õpetajate Lehele“ 800 kr., ingliskeelsele noorsoo ajakirjale „Keep Smiling“ 300 kr., koolinoorsoo ajalehele „Õpilasteleht“ 800 kr. jt.

Üldse näeb eelarvekavand ette toetusi algkoolide osas 9850 kr., kutse- ja täienduskoolide osas 6520 kr., keskkoolide ning gümnaasiumide osas 6880 kr., üldisemat laadi ning kõiki koolitüüpe hõlmavate ürituste osas 9200 kr., kokku seega 32.450 krooni.

Tallinna ja Nõmme õpetajate referaatõhtute töökava

Tall. Õpet. Seltsi, Tallinna ja Nõmme Linnakoolivalitsuste ühisel korraldusel toimuvate pedagoogilis-metoodiliste referaatõhtute töökava 1938./39. kooliaasta I semestri kohta on nüüd valminud järgmisena:

29. sept. a) Kooli päevaküsimusi, ref. HM. kooliosakonna dir. V. Alttõa. b) Ülevaade õppe- ja kasvatus-tööst Tallinna ja Nõmme koolides 1937/38. kooliaastal, ref. insp. A. Kusk. c) Tervislikust seisukorrast Tallinna koolides, ref. vanem kooliarst dr. M. Püüme.

6. okt. Arvu mõiste arendamisest, ref. prof. dr. J. Nuut.

13. okt. Eksamid selekteerimise vahendina õpilaste vastuvõtmisel keskkooli kutsekoolidesse. Refereerivad: A. Kusk, Kr. Prüller, A. Mõlder. 20. okt. a) Numeratsioon algkooli matemaatika kursuses. Refereerivad: D. Seledets (XXI algk.), A. Prohorov (VII algk.), S. Höpfel (Inglise kolledž). b) Mõõtude ja mõõtmiste küsimus algkooli matemaatikas, Ref.: N. Usai (V rkl.), B. Lauristen (V algk.), A. Tarendi (XX algk.).

27. okt. a) Peastarvutamise harjutamine algkoolis, Ref.: A. Lints (Prants. lüts.), A. Vihman (T. Komm. g.), J. Kelder (XXI algk.); b) Kirjalik arvutamine (arvutamise skeemid). Ref.: P. Parts (sem.), A. Havigo (III gümn.), H. Leemets (XIII algk.).

3. nov. a) Tekstülesandeid algkooli kolmes alamklassis, Ref.: A. Juhandi (XII algk.), V. Kinter (III algkool), E. Pesur (I algk.); b) Tekstülesandeid algkooli kolmes vanemas

klassis. Ref.: O. Silde (I G.-Ad.), J. Pedari (VIII algk.), H. Kahu (XV algkool).

10. nov. a) Harilikud murdude käsitlemine algk. 2., 3. ja 4. klassis. Ref.: V. Koni (Kivimäe algk.), S. Speek (IX algk.), L. Veisserik (Lenderi g.); b) Harilikud murdude käsitlemine algkooli 5. ja 6. klassis. Ref.: A. Puusepp (II gümn.), A. Mõru (X algk.), J. Ratasepp (XVIII algk.).

17. nov. a) Protsentide arvutamise ülesandeid algk. 4., 5. ja 6. klassis. Ref.: E. Linnuse (II algk.), V. Arak (Nõmme g.), A. Emmo (Vesth. g.). b) Suuruste olenevuse käsitlemine algkooli kursuses. Ref.: dir. E. Etverk (sem.), J. Peebo (XXIV algk.), Hilda Roos (Erakolledž).

24. nov. a) Geomeetria algkooli 3. ja 4. klassis. Ref.: K. Villemsoo (XXVI algk.), E. Einberk (VII rkl.), J. Unt (XXV algk.); b) Geomeetria algkooli 5. ja 6. klassis. Ref.: V. Hallamaa (Hiiu algk.), R. Meresmaa (P. Komm. k.), A. Puusepp (XVII algk.).

1. det. Elustavaid võtteid matemaatika õpetamisel. Ref.: V. Turp (Rahumäe algk.), A. Juhandi (XII algk.), Kr. Prüller.

8. det. Matemaatika standardõpikute arvustus, Ref. Kr. Prüller.

Märkus: Referaatõhtud peetakse Tallinna tütarlaste kommertskooli saalis (Pärnu mnt. 13) algusega kell 19.30. Igale referaadile järgnevad läbirääkimised. Nimetat. referaatidest esimene teeb ettekande, teised kaks on läbirääkimiste algatajaks. Ettekannete pikkus on mitte üle 45 minuti.

Pilk Taani koolioluldesse

7-aastane sunduslik rahvakool. 1934. aastal teostati ka Taanis keskkoolireform. Ülikooli võetakse eksamiteta. Õpilaste maksimumarv klassis algkoolis 35, keskkoolis 30 ja gümnaasiumis 24.

Laupäeval, 24. septembril esines loenguga Taani koolioludest Tallinnas Prantsuse Lütseumi saalis Taani haridusministeeriumi inspekt. A. H ö j b j e r g - C h r i s t e n s e n . Loengu avasõna ütles E. O. L. sekr. V. H o r m tervitades külalisreferenti meile sõbralikust maast, mille elujõuline kultuuriline areng, koolikorraldus ja vabaharidustöö edusammud väärksid meil suuremat tähelepanu.

Dr. Höbjerg-Christensen oma ühe tunni kestnud ettekandes andis lühikese ülevaate Taani koolikorralduse ajaloolisest arengust seoses Taani ärkamisajaga. Kogu Taani haridusele, niihästi ametlik koolikorraldus kui ka vabaharidustöö on lahutamata seotud N. F. S. G r u n d t v i g i nimega. Tema püstitatud põhimõtted kehtivad suures osas veel tänapäeval. Gr. tõstis esikohale elava sõna surnud raamatu ees. Ta jõudis ka veendumusele, et arenemisvõimelisem osa rahvast on murdeast üle jõudnud noorsugu. Siit kasvaski välja rahvaülikoolide asutamise mõte. Gr. hääli ei jäänud hüüdjaks hääleks kõrves. Talupoegade majandusliku järje paranemiseks sooviti omandada ka suuremal määral vaimseid teadmisi.

Gr. mõtete suurimaks teostajaks sai kooliuenduslane Cristen Kold. Ka tema sihiks olnud niivõrd faktiivliste teadmiste õpetamine kui elava sõna kultus ja vaimse äratuse andmine.

Taani koolisüsteemi aluseks on 7-aastane rahvakool (7—14 a.). Maal on veel rohkesti liitklassidega kooli — nagu Eestiski. Vahe sei-

sab selles, et Taanis mõni klass käib vähem kui 6 päeva nädalas koolis. Rahvakooli ülimal astmel õpetatakse inglise ja vähemal määral ka saksa keelt.

Keskkooli alal on huvitav märkida, et ka Taanis teostati 1934. a. keskkoolireform, millega loodi uus 7-aastane gümnaasium, mis on jagatud kahte ossa — 11—15 a. ja 15—18 a. Keskkooli vastuvõtuksamitel võib nõuda vaid rahvakoolikursuse ulatuses. Kooliraha on keskkoolis väike, et võimaldada andekatele ka vaesematest kihtidest edasi õppida. Keskkooli on Taanis 300 ümber.

Gümnaasiume on 60. Nad annavad aastas umbes 2000 lõpetajat. Keskkooli astub Kopenhaagenis ja teistes linnades umbes 25% ja maalt 4% õpilast. Esimeseks võorkeeleks on inglise keel. Võrdlemisi soodustatud sisepäas keskkooli on tekitanud ka Taanis koolipoliitilisi vaidlusi, mis on suunatud haritud proletariaadi vähendamisele ja suunamiseks kutsehariduse alale. Gümnaasiume on peamiselt kahelaadseid: reaali- ja humanitaarharuga. Humanitaargümnaasiumis on vanad keeled taganenud inglise ja saksa keele ees. Õpingud gümnaasiumes lõpevad kontrollitava küpsuseksamiga, mis annab õiguse astuda ilma eksamiteta ülikooli jt. kõrgematesse õppeasutistesse. Kuna aga näit. poliitnikumi soovijate arv on alati suurem kui vastu võtta suudetakse, siis võetakse vastu tunnistuste paremuse järjekorras.

Algkooliõpetajad saavad hariduse

4-a. seminarides. Oma õpinguid võivad nad jätkata kõrgemas õpetajate seminaris, mis asub Kopenhaagenis. Siin võivad nad õppida üksikuid aineid kas aasta- või suvekursustel. Paljud õpetajad saavad kursustel käimiseks abiraha.

Kooliuendusliikumine saabus Taani peale maailmasõda, tuues kaasa töökooli j. t. ideid. Enne seda valitses koolides „pedagoogiline idüll“. Erilist rõhku paneb kooliuendusliikumine Taanis lapse isetegevusele. Seda peamiselt rahvakoolis. Keskkool on suhtunud kooliuendusele skeptiliselt, eriti selle äärmuslikele püüetele. Kuid ka Taani keskkoolis on tunnustamist leidnud näit. õpilaste isetegevuse põhimõte.

Loengu järele esitati referendile rohkesti küsimusi. Küsiti, kas Taanis on suur tung ülikooli. Selgus, et ülikooli immatrikuleeritakse igal aastal umbes 900 uut üliõpilast, kusuures naisüliõpilaste protsent on õige suur. Ka Taanis ei lõpeta suur protsent ülikooli astujaid ülikooli. Õnneks on nende hulgas palju abielluvaid naisüliõpilasi. Ei tohi aga unustada, et Taanis on peale ülikooli rida teisi kõrgemaid õppeasutisi (polütehnikum, rohuteaduse, hambaarstimise j. t. institutuid jne.).

Edasi selgus, et õpilaste varustamine õppetarvetega on tasuta mitte ükski algkoolis, vaid ka paljudes keskkoolides. Mõnedes keskkoolis antakse õppetarbeid ja -raamatuid ka laenuks.

Küsiiti veel, kas Taanis on kombeks enne algkooli saatmist lapsele anda ka koduõpetust. Referent vastas, et Taanis see on ebasoovitavaks tunnustatud. Seetõttu õpilased rõhuvas enamuses koduõpetust enne algkooli astumist ei saa.

Kui suurel on Taanis õpilaste arvu miinimum- ja maksimumnormid? Taanis eksisteerib vaid maksimumnorm. Algkoolides on see 35, kesk-

koolides 30 ja gümnaasiumides 24. Referent on oma revideerimise tulemusena lasknud kord poolitada gümnaasiumiklassi, milles olnud 28 õpilast!

Kuna luteri kirik Taanis on riigikirik, siis pastorid on riigiametnikud. Usuõpetus koolides on luteriusulis-tele sunduslik.

Koosoleku järele oli E. Õpet. Liit korraldanud külalise auks eine Kuld-Lövis, millest osa võtsid ka HM-i esindajad. Pühapäeval tutvus külaline Kose vabaõhukooliga ja esmaspäeval Tallinna alg-, kesk- ja kutsekoolidega.

Tallinna Õpetajate Seltsi teateid

1. Käsitööõpetajaid palutakse osa võtta Meeskäsitöö Sektsiooni koosolekust teisipäeval, 4. okt. k. a. kell 19.30 Seltsi ruumes, Pühavaimu 11.

2. Seltsi liikmete soovil pühapäeval, 9. okt. k. a. korraldatakse õpetajaile ekskursioon Kosele, vabaõhukooli. Kogumine Vene-turul Kose omnibuse peatuse juures, kust sõidetakse välja kell 11 hommikul. Piletid (kuni vabaõhukoolini ja tagasi — 60 senti) lunastab igaüks ise omnibus. Ekskursioonist tuleb ette teatada vabaõhukooli juhatajale, sellepärast palutakse kõiki osavõtjaid endid registreerida hiljemalt 7. oktoobriks Seltsi bürosse (telef. 458-52.).

3. Seltsi peakoosolekul algatatud mõtte ja avaldatud soovide kohaselt Seltsi juhatus otsustas korraldada 15. okt. k. a. algusega kell 8 õhtul 21. alg. ruumes (Raua 32) õpetajaile omavalheliseks koosviibimiseks teedõhtu. Osavõtjaid palutakse endid registreerida ja tasuda osavõtumaks 1 kroon kuni 7. oktoobrini Seltsi bürosse.

Vaikseid

mõtteid

Olen harjunud vaikselt mõtlema. Olgu see siis õpetajapäeval, kus kuulun vaikides ettekandeid ja samuti vaikides pean ka läbirääkimisi, kui referendid läbirääkimisteks ettenähtud aja pea ise ära kasutavad; või olgu see mõnel kursusel, kus läbirääkimisteks aega üldse päevakavva ei võeta. Olen isegi nii vaikseks muutunud, et ei taha kuulata enam teistegi kõnet. Tihti olen kahetsenud viidetud aega ja vaeva pärast mõnest õpetajate päevast osavõttu. Miks ma küll läksin sinna, kui samu mõtteid võinuksin lugeda hiljem ajalehist või mõnest ajakirjast. Tekib alati küsimus, kas pole tõesti õigem ja ratsionaalsem need päevad hoopis ära jätta, selle asemel kavatsesid ettekanded trükisõnaga kõigile kättesaadavaks teha ja asi oleks vist samuti korras, nagu nüüdki.

Õeldakse küll, et õpetajapäevad lähendavad meid — õpetajaid — üksteisele. Tõsi ta ju on. Seal istud kõrvalt kui üks pere. Vaatled kolleegide nägusid. Mõnda neist oled palju kordi näinud, isegi tead ta nime. Aga juurde ei söanda minna, kuna ta istub nii tõsisena ja teeb, nagu poleks ta sind kunagi varem näinud. Kui siis veel puuduvad koolipõlve kaaslased, siis tunned end hoopis võõrana.

Olen kuulnud, et mõnel pool pühendatakse vastastikusele tutvumisele suurt tähelepanu. Organiseeritakse ikka esmajoonel tutvumine ja siis alles asutakse töhe. Meil aga jäetakse see alati korraldamata. Kui käisin koolijuhatajate laagris ja sattusin keest võõraid, ootasin pikisilmi korraldajat, kes oleks tulnud ja öelnud umbes sellised sõnad: „Siin te nüüd olete koos ühise perena. Saage isekeskis

tuttavaks ja kasutage kooselu selleks, et üksteist tundma saada ja üksteiselt õppida.“ Oleksime siis leppinud sellega, kui meid kordamööda oleks esitatud, öeldud nimi ja asukoht. Seda aga teps mitte ei sündinud. Läks paar päeva, enne kui said mõnega jutule. Ei tihka olla pääletükkiv. Näed teiste tõsiseid ja kinniseid nägusid ja teed endalegi sama näo. Ei tunne siis ka mingeid ühendavaid sidemeid oma ametivendadega.

Seda üksildust ja piinlikkust saavad vist eriti tunda nooremad, kel pole olnud pikaajalisi kokkupuuteid teistega, kes sattunud näiteks võõraste maakonda, kus pole ühtki koolikaaslast. On ju ka õpetajate seas üksikuid erandeid, kes kuuldes, et sa õpetaja oled, loeb enese kohe su tuttavaks ja kõneleb kui ammune sõber. Üldiselt on aga meie vahel küllalt „jääd“ ja tagasihoidlikkust.

Vanasti oli seda vähem. Siis, kui peeti õpetajate päevadel ka tõelisi läbirääkimisi, kus ei võetud sõna mitte üksnes kõnelemise pärast, vaid sellepärast, et kuidagi ei suudetud jätta oma arvamist vaka alla. Siis võsid sõna paljud. Kuulsid juba koosoleku juhatajalt kaaslaste nimed, õppisid tundma nende vaateid ja võisid end tuttavaks pidada nendega, kellega olid vaieldud. Nüüd on aga sõnavõtjaiks mõni üksik „elukutseline“, kes igal võimalusel püüab seda teha, ka siis, kui tal midagi öelda pole. Teised ei söanda. Mõni viimaks arvab, et oled esiletükkija. Parem vaikida ja mõelda.

Mõtled siis nii, et küll oleks tore, kui ettekannete teesid oleks enam trükisõna kaudu osavõtjatele tuttavaks tehtud ja kokkutulekul läheks siis lahti läbirääkimisteks. Siis võtaksime sõna ja saaksime lahti kõigist neist pisimuredest, mis meid ühe ehk teise küsimuse juures vaevavad. Siis elaksime sisse esitatud mõttele ja need poleks siis mitte ainult kuulnud,

vaid ka omaks võetud. Kas võib paremat üksteisele lähendajat olla, kui selliselt korraldatud kokkutulek. Nüüd on aga paljude traditsiooniliste koosolekute peatahtsus olnud istumismuskliite harjutamises. Tuld neist on vähe saadud. Paljud jäävad just sel põhjusel tulemata. Ja ei aita vist siin ka seni teadaoleva ühe koolivalitsuse arupärimine, miks ei täideta oma moraalset kohust ja jäädakse õpetajapäevale tulemata. Peale sellist ülemuslikku meeldetuletust võib küll arvata, et järgmisel kokkutulekul pea 100%-liselt kokku tullakse, aga sisuliselt ei saavutata ainult selliste meetoditega peat midagi, kui ei mõelda õigele kokkutuleku rakendamisele ja organiseerimisele. Ka siin tuleks mõelda isetegevusele. Imelik, et meie õpetajad ja meie ülemused selle võtte kasutamata jätvavad.

***

Tartumaa möödunud õpetajapäeval kõneles koolide inspektor Kurvits õppekavadest, kus ta muuseas soovitas, nagu dir. Altoagi, kavade koostamiseks kasutada kaarte. Nüüd ongi „Koolivara“ lasknud müügile vastavad kaardid ja ma usun, paljud hakkavad neid kasutama. Sel puhul peaks aga selguse mõttes küsima, kuidas jääb siis seadusega, mis nõuab õppekavade kinnitamist õppenõukogu poolt. Kas see lubab õpetajal endal ka kava peale õppenõukogu kinnitust muuta? Ja kui lubab, milleks siis üldse seda õppenõukogus kinnitada. Jäägu siis see kava ainult õpetaja enda kinnitada ja õppenõukogud vabaneksid ühest küsimusest, mida raske on seni olnud korralikult lahendada. Kavadesse süvenemiseks, isegi nende ettelugemiseks ei jätku tihti aega, eriti kui arvestada õppetöö alguse niigi suurt pinget. See vormiline küsimus tuleks kindlasti enne lahendada, kui asutakse kavade kartoteekimisele.

***

Eelmainitud õpetajate päeval kurtsis üks kooliarste, et õpilaste tervislik seis olevat vilets. Kooliarstidel olevat raske siin parandust tuua, mille üheks takistuseks nimetati suurt töökoomatust. Sel puhul teeksin ettepaneku, jätta senine traditsiooniline kooliarsti töö — terviselehtede täitmine — õpetajate hooleks. Seal on näiteks küsimused: naha puhtus, raskus, pikkus, rinnaümbermõõt, hambad ja veel mõned teised, milledele võiks vist õpetaja sama eduga vastata kui arstki. Siis jääks arstil rohkem aega tegeleda nende küsimustega, mis vajaksid just teda kui spetsialisti. Oleks siis ka kasulik, kui arst kas õpilasi üldiselt või klasse kaupa kokku kutsudes selgitaks neile mõnda tervishoiulikku küsimust ja avaldaks, milliseid muljeid ta ülevaatusel saanud. Säärane arsti avalik esinemine oleks kindlasti kasulik õpilaste terviselehtide seisukorra parandamisel.

Kindlasti süveneks ka koostöö kooli ja arsti vahel. Nüüd, kui poistel ehk tüdrukutel mõnel põhjusel näiteks võimlemistund ei meeldi, läheb ta kooliarsti juurde ja kurdab „sisemisi“ valusid. Selle tagajärg on tavaliselt, et poiss järgmisel päeval esitab arstitunnistuse, mis teda sellest vabastab. Usun, seegi näide kinnitab, et koostöö alal mõndagi teha tuleks!

On paljugi teisi vaikselt mõtteid veel, milliseid tahaks teistega ühiselt vaagida. Kuid esialgu aitab vahest neist. Töö algab ja nüüd pole enam aega mõelda. Tuleb pingutada, et kuidagi toime tulla eeskirjade ja määruste täitmisega, õppe- ja kasvatus tööga. Seal kõrvalt veel teha seltskondlikku tööd, et kellegil sind „maasoola“ asemel „maasoolikaks“ ei tarvitaks nimetada. Selleks jõudu kõigile kolleegidele!

E. K.

Uus algkoolimaja Kiviõlis

Käesoleva õppeaasta alguseks rikastus Kiviõli uue moodsa algkoolimaja-ga. Uus koolimaja ehitati Kiviõli kaitise ja Erra valla ühisel jõul. Hoone annab ruumi 400 õpilasele. Tiibehitusena on kooli juurde ehitatud ajakohane võimla. Uus koolimaja läks maksma 16 milj. senti.

Valgamaa õpetajatepäevalt

Rohke osavõtt. Õpetaja kutsele ei ole kohane labaste maapidude kaasategemine. Klassijuhataja tunni jaoks ei saa koostada töökava.

Möödunud pühapäeval Valga maa- ja linnakoolivalitsuste poolt korraldatud õpetajatepäev kujunes osavõtjate poolest õige rohkearvuliseks, oli koos 130 õpetajat, seega ligi 100 prots.

Õpetajatepäeva avas Valga maavanem koolivalitsuse juhataja V. Velner, tervitades ministereiumi esindajat peainspektor M. Rauda kui tulist ja vahvat kooli eest võitlejat.

Peainspektor Raud tõi Valgamaa õpetajaskonnale tervitusi hr. haridusministri ja kooliosakonna direktorilt, millised kviteeriti elava aplausiga. Sellejärele andis M. Raud ülevaate koolielu päevaküsimustest.

Kõneleja andis ülevaate uuest õpetajate teenistuse seadusest, milline on koostatud ministereiumis ja antud seisukohtade avaldamiseks õpetajate organisatsioonidele. Selles seaduskavas on suuremate muudatustena kandidaadistme kaotamine, kooliõpetaja kutse sisseseadmine, valimisviisi muutmise ja palgamaksmise koolile lähemale toomine. Kui kandidaate palgatabelise võeti, siis põhjendati seda sellega, et on tarvis noortel õpetajatel sellekohaseis eeskujulikes kooles vanema õpetaja juhatusel praktiseerida enne kutse saamist. Selliseid koole meil ei ole ja olukord kujunes vastupidiseks — vanemad õpetajad just ootasid nooremalt meetodiliselt uuendusi ja küsisid neilt nõu. Ja nii tähendas kandidaadi aste ainult seda, et üks osa nooremad õpetajaid sai 15 kr. kuus madalamat tasu. — Koolijuhataja kutse suhtes on ministereiumis arvamised, et kuna see nõuab veel erilisi teadmisi ja oskusi, siis on tarvilik see eriti fikseerida ka teenistusseaduses, samuti selle kutse taotlemine. Tulevat aastal aga on kavatsus korraldada maakonniti koolijuhatajaile kursusi, kus harjutatakse kooli remondielarvete koostamist, internaadi korraldamist jm. — Õpetajate valimine on kavatsus anda maakoolivalitsuse juures asuva komisjoni kätte, kuhu kuuluvad koolivalitsuse juhataja, koolide inspektor, 2 kooliüldalpidaja esindajat ja 2 hoolekogu esindajat. — Palga maksmine on mõeldud nii korraldada, et vallamajade lähedal asuval koolide õppejõud saaksid palga kätte vallamajas, kaugemal asuvad lähema postiagentuuri kaudu (tulevikus suurtes valdades).

Ministereiumis on lahendamisel ka intermeadi, õpilaste toidustamise ja kooliteenija teenistuse küsimused. Koolimajade ehitamises ministereium püüab eriti toetada seniste koolimajade kordaseadmist uute suurte hoonete ehitamise asemel, seega juhtida toetust laiemale. Standardõpikute kohta arvas peainspektor, et kartused nende puhul on kõrvaldatud, sest halvemad nad ei ole kui senised, töid aga murrangu õpikute hinnas. Seltskondlikust tegevusest osavõtmise kohta ütles peainspektor, et õpetajad selleks küll ei ole, labaste simmanite taoliste pidude korraldamisega rahvale meelelahutust pakkuda. See ei käi kokku õpetaja kõrge kutseeetikaga, kui õpetaja mängib kaasa „Niskamäe nais-

tes“ Ilonat või „Mikumärdis“ mõnda osa. — Tuleks kaaluda seltskondliku töö kohta kava koostamist ja selle esitamist inspektorile.

Tunnustavalt märkis peainspektor õpetajate suurt edasiharimispüüdu, aga mainis ka, et meil on siiski õpetajaid, kelle kogus on väga vähe raamatuid, kes haruldastel vähe loevad. See on aga lubamata.

Õpetajate organisatsiooni tegevusest andis ülevaate õpet. Kõja algk. õp. sekts. esimees A. Ruut märkides, et organisatsiooni aktiivseks liikmeks saab ainult oma vabatahtlikust organisatsioonist osavõtmisega. Õpetajate orges on harutatud kooliala seadusandlust. Õpet. teenistusseaduse kavas ei poolda orgid koolijuhataja kutse sisseseadmist, küll aga kandidaadistme kaotamist, valimisviisi muutmist mõnede täiendustega, ümberpaigutuse puhul kolimisraha määramist. Pensioniseaduses on väljatöötamisel parandusettepanekud. Kokkuvõttes märkis A. Ruut seda idealistlikku joont, mis valitseb õpetajate orgide töös ja kutsus üles õpetajaid edasi olema aktiivsed liikmed omas organisatsioonis ja säilitama usku oma orgesse, mille tegevuse eesmärk on sama, mis üksikul õpetajal.

Klassijuhatajate tunnist refereeris õp. F. Viljari, andes mitmekesist materjali teemade näol klassijuhataja tunni sisustamiseks. Sellepeale märkis aga peainspektor M. Raud, et klassijuhataja tunnist on õpetajaskonnas väär-arusaamisi. Klassijuhataja tund on muudetud kõlbluseõpetuse tunniks. Seda aga ei ole mõeldud. Klassijuhataja tund on alati seotud ajaga ja seal harutatakse neid probleeme, mis üles kerkinud klassi- ja koolielus ning on aktuaalne. Seega klassijuhataja tunni jaoks ei saa koostada ka töökava, nagu teiste ainete jaoks — ja harilikuks tunniks ei tule seda teha. Olgugi, et suund on sama, mis kõlbluseõpetusel, aga käsitusviis sootuks teine. Samuti ei ole klassijuhataja tund ka õpilaste noomimise jaoks.

Olulistest momentidest möödunud kooliaastal Valgamaal rääkis koolide inspektor A. Kõiv. Esimest korda Valgamaal korraldati möödunud aastal enne koolieelarvete esitamist koolijuhatajate ja vallaomavalitsuse juhtide ühine koosolek, kus harutati koolide majandusliku olukorra parandamise võimalusi ja mille tagajärjel ükski koolieelarve ei leidnud maavalitsuses kinnitamist, kui sellele vaidles vastu koolijuhataja. Koolide revideerimistest rääkides märkis insp. A. Kõiv, et Valgamaal on revideeritud koolides 331 tundi ja neist on hinnatud headeks 84, rahuldavaks 167, puudulikeks 63, nõrkadeks 2 ja hindamata jäetud 16 tundi. Häid õpetajaid on Valgamaal 22, neist eriti silmapaistvaid 7, neljale on saadetud „nõrgaleht“. Häid kooli on 9, rahuldavaid 33, puudulikke 7.

Õpetajatepäeva lõpusõna lausis linnakoolivalitsuse juhataja Th. Villa, paludes peainspektorit Valgamaa ja linna õpetajatelt viia härra haridusministri südamlukud tervitused.

Tõnis Raudsepp 70-aastane

30. septembril pühitses Viljandimaal Puiatu v. oma 70 a. sünnipäeva kauaegne koolimees ja seltskonnategelane Tõnis Raudsepp.

T. Raudsepp sündis 1868. a. Viljandimaal Vana-Võidus talupidaja pojana. Õppinud kohalikus algkoolis ja Kõpu ning Viljandi kihelkonnakoolides, siirdus ta H. Treffneri gümnaasiumi, kus õppis 1887—1889. a. Omanas selle järele õpetaja kutse ning asus veel samal aastal õpetajaks Suure Kõpu v. Taki kooli, kus töötas 1894. aastani, mille järele valiti Puiatu algkooli juhatajaks, millisel kohal töötas 1930. aastani, mil läks puhkepalgale, olles olnud õpetajaks 41 aastat. T. Raudseppa nimega on seotud mitukümmend aastat Puiatu valla avalikku elu. Vähe on vallas organisatsioon, kus ta pole olnud kaastegev — neist töötas ta eriti Puiatu Haridusseltsis, mille auliige on juubilar praegu. Vaatamata aastatele lööb juubilar veel tänapäeval kaasa mõneski ürituses, olles jäänud tuliingeliseks isamaalaseks, kellenä oli tuntud juba Vene valitsuse surveajal.

Eesti sõber õpetaja Martti Korpilahti surnud.

Lahe tagant saabus kurb sõnum. Jyväskylä's on 25. sept. uinunud igavesse unne koolijuhataja Martti Korpilahti oma kodus omaste, sugulaste ja sõprade masendatud ringis.

Õpetaja Martti Korpilahti oli ka Eestis tuntud, eriti muusikaõpetajate ringkonnas. Muusikaõpetajana on ta suuresti kaasa aidanud Eesti laulu tutvustamisele Soomes. Eestis on M. K. viibinud korduvalt ja veetnud siin mitu suvevaheaega. Esimest õpetaja Soome koolikongressist osavõtjail on praegugi veel meelest tema poolt loodud kongressi hümn sõnad „Tule kaasa Mustikkamäele“. See oli siis, kui õpetaja K. rüht oli veel sirge ja täis elujõudu.

Nüüd on selle rõõvinud kuri kopsuhaigus. Puhka rahus oma armastatud ja lauludega ülistatud kodumaa kaljuses pinnas. See on ka Eesti õpetajaskonna soov.

JÄRELHÜÜD ÕP. M. VENESSAARELE KRÜÜDNERIST RADA-MAALE LAHKUMISE PUHUL

Õpet. M. Venessaare lahkumisega kaotab Kriiidneri hea õppejõu ja armsa inimese.

Meenub aeg, kui tulid Sa, ligi 14 a. tagasi. Olid noor aastatelt, kuid ettenägelik ja kuldse südamega, Seepärast oli alati õnn olla Sinu seltsis.

Õeldakse, et elu võtab meilt samapalju, kui on meile andnud. Kriiidneri on võtnud Su eluea ilusama osa. Aga ta on Sulle ka palju andnud. Ärgem olgem kadedad. Palju õnne Sulle uues kodus. Loo ja ehita ta oma tublide töökättega ilusaks meie väikese kodumaa uhkuseks ja auks ja oma kauniks käekäiguks. Meile jäävad Sinust parimad mälestused! Ametiõde.

Uudiskirjandust

Raamatuid noortele

1) Jaan Vahtra „Kuldne laev“, 102 lk., hind 1 kr. 2) M. Sillaots „Trips-Traps-Trull Haapsalus“, 76 lk., h. 1 kr. 3) J. Jaik „Pajupil“, 108 lk., hind 1,90 kr. 4) J. Ollik-Andevi „Nõiutud loss“, 26 lk., h. 50 s. 5) B. Tobias „Vahva poiss Kua-ko“, 16 lk., hind

Kõik „Noor-Eesti Kirjastuselt“, ilmunud möödunud jõulu- ja kevadhooajal.

Esimene neist on Rahvaraamatu sarjast ja seisabki kahe „tarvitajaskonna“ rajal: vahtraliku vesteviisi tõttu on ta (10 lühijuttu) nauditav ajaviiterraamat täiskasvanuile, aga teemade valiku ja (samuti vahtralikult serveeritud) vempude tõttu maiuspalaks poistele. (Osa neist on ilmunud „Lastelehes“). Nii „Must kukk“ on mürtsutükk, kus kuivanud seapõis hernestega seotakse sappa m. s. ka kukele; „Vähipüük Vanavaskil“ annab värvika pildi „jahist“, mille võimalused meil enamikus juba kadumas; „Krokodill“ vestab suuremate poiste „igihaljast“ kirest — teha hirmu-kolli pisematele; siis veel jutud väikemeeste küünitamisest suuremelikkuse poole („Vanaisa piip“), põnev sissisõda vanamehe ja karjapoiste vahel ja põlismetsa romantikast — hirmul on suured silmad.

Teine on kolmas raamat „Trips-Traps...“ lugude sarjast. Siin puuduvad mürtsujuhtumid, nagu Vahtra lugudes; seiklusi on küll ahelana üksteise otsa, aga nad pole särtsuvad ja rakuivad. Sellegipärast seegi raamat on end kätte kõitev (nagu eelmised-Tripsu... lood), sest jutustaja tundub kogu aeg muhedana muhelevat, ta stiil on vaikne eietamine, nagu nurrulaul, ja sellisena mõnus. — Illustratsioonidega (puulõiked E. Järvelt) ei saa rahul olla: figuurid on liig „puised“, laste ilmed ebasümpaatsed. Lõigete üldilme liigsete peenjoonte tõttu on monotoonne, hall.

J. Jaigi kogule (11 lugu) pole iseloomustuseks uudsemat tõlda — „värvid“ on ju samad, mis ikka ta lastejuttude kogudes, aga neid, kellele see raamat tõeliselt määratud, see šabloonilisus ei häiri. „Ulle ja Kulle“ lood on täis eriskummaliisi ja naermaajavaid seiku (mees habetpidi puutüve vaigu küljes, „kontrabandina“, taevasse tahtmine“ jm.) ja ehtaigilikud on teisedki jutud (näit. pildiraamatust lahtiliginenud ja metsamööda ringihulkuvate pildifiguuride lugu). Sulejoonistused N. Meyl on ilmekad ja huvitavad, tehniliselt toredad, nagu N. Meyl alati.

„Nõiutud loss“ — O. Kangilaski hästi komponeeritud sulejoonistustega — on vähepakkuv lugu päkapikk-printsessist, kes armus inimesesse viuldajasse ja nõiuti kiviks, mis lugu sünnib Eesti riigis. Selles jutus pole seiklusi, mis tekitaks tugevaid elamusid; keelelt ja mõistetelt ta on ebalapsepärane noorematele, ja siult kuivstimentaalne vanematele tütarlastele.

„Kua-ko“ on sõnastuselt ja mõttearenduselt sobiv 6—9-aastastele, aga võõrapärane ja jubestav oma aafrika-eksootikaga (metsloomade abil džunglist deemonit-koletist tagaotsiva neegripoisikese lugu). Tekst on tihedalt seotud autori illustratsioonidega (kohati neljavärvitruki), mis huvitavalt omapärased. (B. Tobias on joonistamist õppinud ühendriikides, kunstikoolis, ja loonud rea lasteraamatuid samas. Käesolev ta esimene teos eesti keeles). **Agu Peerna.**

Toimetusele saabuud kirjandust.

A. Parts — E. Valdas: Maateaduse õpperaamat reaalkooli I ja progümnaasiumi III klassile. 252 lk., hind broš. kr. 2.40, köites kr. 2.60.

Uus õpperaamat vastab keskkoolide uutele (1938. a.) õppekavadele, on rikkalikult illustreeritud ja omab moodsa tööraamatu ilmet. Iga maa käsitusel esineb õppetekstiga kõrvuti ülesandeid ja praktilisi töid, millest kaudu on võimalik elustada aine käsitusel ning ühtlasi süvendada õpilaste teadmisi.

ÜHINGUTE TEGEVUSEST

Kodavere-Alatskivi Õpetajate Ühing

pidas oma üldkoosoleku 25. septembr. Koosolekul austati ühingu kauaaegset liiget, Alatskivi algk. õpet. Osvald Maasikut, kellel möödus tänavu kevadel 50 a. sünnipäev. Ühingu poolt anti talle üle kirjandust. Koosolekul arutati pensioni seadust ja ühel häälel võeti vastu otsus, et kes 25 aastat teeninud, peaks saama pensioni 55-aastaselt, kes aga 30 a. teeninud, peaks saama pensioni vanusele vaatamata. Ka pensioni suurus on praegu madal.

Vastseliina õpetajate koosolek.

Pühapäeval, 25. sept. pidas Vastseliina õpetajate ühingu oma täiskogu koosoleku Vastseliina algkooli ruumes. Koosolekule oli ilmunud õpetajaid rohkearvuliselt. Koosolekut juhatas ühingu esimees E. Tuuling, protokolliis A. Hollo. Nagu vastavast aruandest selgus, ühingu tegevus on olnud möödunud tööaastal küllaltki intensiivne ja tulemusrikas. Tähtsaimaist üritustest olgu märgitud ekskursiooni korraldamine Lääne-Eestisse ja saartele ning kihelkondliku kasvatuspäeva korraldamine. Eeloleval tegevusaastal seisab ees

hulk mitmesuguseid kavatsusi. Nii korraldatakse kevadel õppetöö lõpul Vastseliina lossivaremete juures kihelkondlik lastepidu, millised seltskonnas väga hea poolhoiu on leidnud. Ka on ette nähtud ekskursioon Skandinaaviasse või Lätisse. Koduse kasvatusse süvendamiseks korraldatakse igas kooliringkonnas koduõhtuid lastevanemaile. Aktuaalsete kasvatusküsimuste arutlemiseks korraldatakse õpetajatele töökoosolekuid. Samuti peetakse soovitavaks, et õpetajad senisest suuremal määral rahvaülikooli loenguid kohapeal korraldaksid. Töökoosolekutega tehakse algust juba oktoobrikuul.

Aastakoosoleku päevakorras oli veel referaat Võrumaa tagavaraõpetajalt Otsalt kooliaianuduse üle, mis tekitas kuulajaskonnas elavaid mõttevahetusi. Tuleval suvel kavatakse külastada mõnd eeskujulikk kooliaeda õppetstarbel.

Pärast valimisi kujunes ühingu juhatus järgmiseks: esimees — Enn Tuuling, abiesimees — Joh. Saarniit, kirjatöömehed — E. Kivi, laekahoidja — E. Undrits, Karl Puusepp ja Kr. Seim. Revisjonikomisjoni valiti: Ev. Küppar, A. Hollo ja E. Laas. Asemikekogusse kuuluvad E. Tuuling ja K. Puusepp.

Küsimusi ja vastuseid

Küsimus: 1. Millal võib vallandada kooliteenijat? 2. Kui kaua aega peab kooliteenijale tema vallandamisest ette teatama? 3. Kas on koolijuhataja kohustatud kooliteenija vallandamise küsimust kooli hoolekogus arutama, või võib koolijuhataja seda otsustada ise? 4. Kas võib kooliteenija vallandamise põhjuseks olla tema sobimatu käitumine?

Vastus: Kooliteenijat võib vallandada mõne kriminaalselt või distsiplinaarselt karistatava süüteo kordasaatmise või teenistuskohuste korralduse täitmise puhul, samuti kui ta ei suuda või on pidevalt takistatud täitmast oma kohuseid. Teenistuse ülesõtmise tähtaega seaduses ei leidu, seega peab arvama, et ülesõõtlemine peab toimuma vähemalt 2 nädalat ette. Kooliteenija ametisse võtmise või ametist vallandamise küsimuse võib koolijuhataja otsustada ka ilma hoolekoguta. Ka kooliteenija sobimatu käitumine võib olla ta vallandamise põhjuseks.

Küsimus: 1. Kas õppenõukogul on õigus võtta määruliselt abielus õppejõult tema nõusolekuta korter, et anda seda abielus õp. am. kandidaadile? Kui ja, siis missugustel motiividel?

2. Kas kohale kinnitamata õppejõud võib hääleõigusliku liikmena osa võtta õppenõukogu koosolekust?

3. Kas on vajalik nõuda õppenõukogu ebaseadusliku otsuse tühistamist või piisab selle mittetäitmisest? Kui nõudja on õpetaja, siis kuidas seda teha?

Vastus: 1. Kuna „õppejõudude tasude seaduse“ (RT 69 — 1935. a.) § 21 põhjal on kooli ülalpidaja kohustatud õppejõule andma korteri, siis ei ole õppenõukogu õigustatud lahendamata õppejõudude elukorterite küsimusi. Aval. algk. sead. § 68 p. 11 annab õppenõukogule õiguse jaotada „kooli ruumid“, mitte õpetajate elukortereid.

2. Õppenõukogu tööst võtavad osa kõik kooli õppejõud, s. o. kõik õppejõud, kes selles koolis on ametis, kas

asetäitjatena või ajutiste õppejõudude jne.

3. Täpset vastust ei saa anda, sest küsimus on ebakonkreetne. Õppenõukogu otsuse muutmiseks võib pöörduda kohaliku koolivalitsuse poole.

KÜSIMUS:

Palun Teie lahket vastust küsimusele, kas on õpetajate teenistusse puutuvais seadustes täpselt fikseeritud see, et õpetajad maal saavad priikorteri ühes kütte- ja valgustusega ja kas kuulub õpetaja korteri juure ka aia-
maa?

Teiseks, kas õpetaja on kohustatud vastu võtma rahalise tasu korterij asemel, kui omavalitsusel pole korterit anda ja kui, siis, kas õpetaja on õigustatud saama rahas rohkem kui 10% palgast?

Palun tähendada paragrahvid küsimusele täpse vastuse leidmiseks; ühtlasi palun tuua nõuded korteri kohta, VASTUS:

„Õppejõudude tasude seaduse“ (RT nr. 69—1935 a. art. 605) § 21 järele „avalikkude algkoolide juhatajale ja väljaspool linna ja alevi administratiivpiire asuvate alg- ja kutsekoolide õpetajale on kooli ülalpidaja kohustatud andma korteri ühes kütte ja valgustusega“. On seega väljaspool igasugust kahtlust, et maal asuvate algkoolide õpetajad on õigustatud saama korteri ühes kütte ja valgustusega. Sama §-i põhjal kooli ülalpidaja on õigustatud õpetajalt saama korteri kütte ja valgustuse eest üüri, mis ei tohi ületada 10% õppejõu palgast. See on kooli ülalpidaja mure, kuidas ta muretseb õppejõule korteri, s. o. kas ehitab selle või ostab vastava kinnisvara või üürib ise kolmandalt isikult. Korteri muretsemise õppejõule on igal juhul kooli ülalpidaja kohuseks. Välja minnes neist seisukohtadest, peab järeldama, et kooli ülalpidaja ei vabane oma kohustusest vaid sellega, et ta 10% palgast õpetajale välja maksab, vaid korral, kui temal ei ole enda õppejõule korterit ja kui õppejõud sunnitud seepärast ise otsima endale korterit, on tema kohustatud õppejõule täies summas tasuma õppejõu poolt tasutava korteri üüri, ja peale selle tasuma veel kütte ja val-

Ilmus trükist

Algkooli klassihinnangute vihk

Haridusministeeriumi poolt abiraamatuna tarvitamiseks lubatud
17. sept. 1938. a. Väga heast paberist.

Hind hallist papist kaantega 45 senti, presspanist kaantega 75 senti.

K.-ü. „Rahvaülikool“

Tallinn, Harju 48
Pärnu mnt. 10

Lahkunud liiget

Theodor Rehn'i

sünd. 7. okt. 1857. a.
surn. 24. sept. 1938. a.

mälestab

Tallinna Õpetajate Selts

Välismailt

Õpetajate aastapalgad välismaail

		algkool		keskkool	
		miinimum	maksimum	miinimum	maksimum
Saksa	marka				
	mehed	2.800	5.000	4.800	8.400
	naisõp.	2.520	4.500	4.320	7.560
Austraalia	£				
	m.	156	600	192	650
	n.	120	480	168	528
Belgia	franki	13.000	26.000	24.000	56.000
Bulgaaria	levat				
	m.	24.000	36.600	40.080	61.560
	n.	20.000	36.600	40.080	61.560
Taani	krooni	2.220	6.660	3.540	9.600
Hispaania	pesetat	4.000	15.000	5.000	18.000
Soome	marka	14.500	50.000	16.800	70.560
Prantsuse	franki				
	m.	10.500	90.000	9.750	90.000
	n.	16.500	60.000	9.750	60.000
Kreeka	drahmat	25.867	63.476	32.740	108.576
Ungari	pengot	135,11	406,60	153,98	683,41
Iiri	£				
	m.	140	303	200	410
	n.	128	246	180	300
Islandi	krooni	900	4.800	3.400	5.000
Jaapani	jeen	480	1.980	600	3.400
Läti	latti	1.572	2.904	2.748	4.020
Leedu	litti	2.880	4.032	5.400	7.020
Norra	krooni	2.400	7.500	3.600	8.100
Poola	zloty	150	510	210	700
Rootsi	krooni				
	m.	2.700	6.700	4.350	10.600
	n.	1.700	5.300	3.900	9.000
Šveits	franki				
	m.	6.200	9.000	7.200	10.200
	n.	5.000	7.250	5.000	8.100
Tšehhoslovakkia	krooni	9.768	34.380	15.600	58.080
Türgi	naela	624	1.980	900	3.456
Jugoslaavia	dinaari	15.206	36.840	17.568	65.640

Uudiskirjandust

Riho Päts: Lemmiklaulik VII. K. Ü. „Kooli-Kooperatiivi“ kirjastus, Tallinn, 1938. 64 lk., kr. 1.60. Lemmiklaulik VII on määratud reaalkooli I, II, III, progümnaasiumi III, IV, V klassidele, vastavaile kutsekoolidele ja koolikooridele. Raamatus leidub 79 laulu, neist 17 poistekoori ja 1 segakoori seades. Kogu on värskemuljeline juba ise-

gustuse kulud, kusjuures ta õigustatud on õppejõult kinni pidama 10% palgast. Mõistagi piirdub kooli ülalpidaja kohustus vaid korteri hinnaga, mis vastab main. § 21 mõttele ja ei ole seega asjatult luksulik, või suur. — Õppejõudude korterite suuruse normid on ette nähtud „Aval. algkoolide hoonete ehitamise määruses“ (RT nr. 36—1933 a. art. 283), kuid need normid on ette nähtud uuel ehitatavate koolihoonete kohta. Kui võimalik leivad need normid kohaldamist üldse õppejõudude korterite kohta, sest muud norme selle küsimuse kohta ei ole. Eelduseks on vaid, et korter peab olema elamiskõlbulik ja vastav õpetaja kutsele. — Aiamaa ei kuulu palga juure ja aiamaa andmine õppejõule kuni 20 aari suuruses rendi alusel on kooliülalpidajale kohuslik „Aval. algkoolide seaduse“ (Sead. Kogu VI köide) § 32 põhjal.

loomult, kuna tahab pakkuda küpsevasse ikka jõudnud noortele sobivat lauluvara nii teksti, muusika kui ka seade poolest. Eriti õnnestunud on mõned seade uudised (Süda tuksu), Suurt Marit ja Pisiskest Peetrit). Selline huumor muusikas on sobiv kasvavate laulusõprade muusikameele naeratava palge arendamiseks. Seesugused laulud on väga tarvilikud kõige muu nagunii liiga tõsiseks kippuva õpetliku ja kasuliku seedimise ergutamiseks. Kuid samas on toodud ka õige nõudlikke laule, mille tõlgitsemine võib osutada ülejõukäivaks (Õõtsuv meri, Usutunnistus oma sügav-usulise tagamõttega). Õige palju on esitatud hõimlaste soome ja ungari laule, milledest esimesed pakuvad põhjamaist jahedat ja kainet nukrutsevate meeleolu, kuna teistes pulbitseb palavamat lõunamaa temperamenti.

Väliselt on raamat endiste annete esteetilisi nõudeid jäljendatud ja jätab, samuti nagu ta sisugi, korrektse ning maitseka töö ilme. R. T.

Väljaandja:

Ühistegelise Kirjastusühing „Õpetaja“
Vastutav ja tegev toimetaja: V. Horm
Eesti Ühistrükikoda, Tallinnas 1938

Vilespille, keelpille, muusika-löökristu

nende osi, kaste, kotte, keeli ja tarbeid valmistatakse omas tööstuses ja alati saadaval võistlemata hindadega.

F-ma August Kristal'i muusikariistade tööstus

Tallinn, Sakala 42 (V. Pärnu mnt. 12). Telefon 462-60.
Asutatud 1889. a. Posti jooksev arve nr. 554.